

CAPVT DVODECIMVM.

Sub varijs similitudinibus armat Christus discipulos aduersus mundum, carnem, & diabolum: sub Iudai-
ca, inquam hypocrisis, persecutionibus, iudi-
cijs, auaritia, sollicitudine victus, in-
temperantia, distributione, &
aduersus hostem prouida cautione.

† Matth. 16. a.
Mar. 8. b.
† Matth. 10. c.
Mar. 4. c.
& 12. c.

Multis autem turbis circumstantibus, ita ut se in-
uicem conculcarent, cepit dicere ad discipulos
suos: † Attendite à fermento Phariseorum,
quod est hypocrisis. † Nihil enim opertum est,
quod non reueletur, neque absconditum, quod non scia-
tur. Quoniã quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur, &
quod in aure locuti estis in cubiculis, prædicabitur in tectis.

Plus autem hoc loco expressit Lucas, quàm Mat-
thæus 16. innuens quod esset illud fermentum, dicens,
quod est hypocrisis. Nã tũ mala vita, tum mala doctrina
fermentũ dicitur: quòd vt modicũ fermentũ totam fari-
næ massam corrumpit & alterat, ita modica ab initio
vitia & hypocrisis, si permittuntur, totum gregem cui
miscentur, corrumpunt. Hanc autem profecquitur hy-
pocrisim, quæ quantumlibet occulta sit in verbis & ope-
rum simulatione, aut abscondita cogitatione, reuelabi-
tur tamen, & manifestè scietur in supremo iudicio in
conspectu domini: ✠ quia nec est qui se abscondat à ca-
lore eius. Sed & quæcunque tam submissa voce prædi-
cata etiam in aure, vel solitariè in occulto cubiculo, præ-
dicabitur palàm audientibus cunctis. Propterea non ar-
bitrentur Pharisei, nec sperent suam hypocrisim vitæ &
doctrinæ sibi fore vilem, sed in suam futuram condem-
nationem & maledictum.

✠ Pſal.
18. b.

Dico vobis amicis meis, ne terreamini ab his qui occidunt
corpus, & post hæc non habent amplius quid faciant. Oſten-
dam autem vobis quem timeatis. Timete eum, qui post-
quam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam: ita
dico vobis, hunc timeate. † Nõnne quinque passeret veniunt
dipondio, & vnus ex illis non est in obliuione coram Deo?

† Matth.
10. f.

Sed

Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere, multis passeribus pluribus estis vos. † Dico † Matth. 10. d. autem vobis: *Omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus, & filius hominis confitebitur illum coram angelis Dei.* † Qui autem negauerit me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei. † 1. Tim. 2. b.

Incitauit Christus discipulos ad communia non formidanda pericula. Nunc ad vitæ periculum eos excitat, in nomine domini suadens non esse timendum: vt pote qui dominus vitæ sit & mortis. Mors enim corporalis supplicij finis est, non animæ: Deus autem finis est vtriusque, supplicij scilicet animæ, si ipsum solum timeat, & corporis, si Deum sibi præstituatur finem. Mors igitur corporis timenda non est, quam animæ immortalitas reddit locupletiolem. Inde fidem illorum de vilioribus roborat, qui nec etiam passerulorum, aut capillorum nostrorum obliuiscuntur: ergo multo minus fidelium suorum. Cætera Matth. 10. latius patent.

† *Et omnis qui dicit verbum in filium hominis, remittitur illi: ei autem qui spiritum sanctum blasphemauerit, non remittetur.* † Cum autem inducent vos in synagogas, & ad magistratus, & ad potestates, nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis, aut quid dicatis: spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere. † Matth. 12. c. † Mar. 3. d. † Matth. 10. b. † Mar. 13. b.

Ex quibus talem quæstionem format Ambrosius: Nunquid ergo maior est spiritus sanctus Christo, vt in Christum peccantes veniam consequantur, in spiritum sanctum delinquentes remissionem non mereantur adipisci? Sed vbi vnitas potestatis est, nulla comparationis est quæstio, neque controuersia magnitudinis, cum magnus sit dominus, & magnitudinis eius non est numerus. Hoc itaq; intelligendum est, quicumque dixerit blasphemiam aduersus Christi humanitatem, fortè scandalizatus quòd cum peccatoribus versetur, peccata palàm arguat, bibat, edat, dormiat, & quæ naturæ sunt humanæ propria faciat, si modò ignorantia dicat, remittetur ei: sin autem ex industria, videns ea quæ facit naturæ vires transcendere, ea nihilominus dæmoni ascribat, tunc in ea quæ DEI sunt, & tunc filio & spiritui sancto

communiam, quod est blasphemia in spiritum sanctum, indignum remissione, ut puta contra remissionis naturam, & finem militans. Cætera videas Matth. 12.

Ait autem ei quidam de turba: Magister, dic fratri meo, ut diuidat mecum hæreditatem. At ille dixit ei: Homo,

† Exo. 2. a quis me constituit iudicem, aut diuisorem super vos? di-
Act. 7. b. xitq; ad illos: Videte, & cauete ab omni auaritia: quia

† Eccl. 11. e. 47. dist. cap. Sicur hi qui.
fider. Dixit autem similitudinem ad illos, dicens: † Homi-
nis cuiusdam diuitis vberes fructus ager artulit: & cogita-
bat intra se, dicens: Quid faciam, quia non habeo quo
congregem fructus meos? Et dixit: Hoc faciam: Destruam
horrea mea, & maiora faciam, & illic congregabo omnia
quæ mea sunt mihi, & bona mea, & dicam anime meæ:
Anima, habes multa bona posita in annos plurimos: requie-
sce, comede, bibe, epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte,
hac nocte animam tuam repetunt à te: quæ autem para-
stisti, cuius erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in
Deum diues.

Docet hoc factò Christus, qui verus omnium iudex est, cum herciscundæ inter duos fratres & diuidendæ hæreditatis ius exercere noluerit, relinquendo vnicuique iurisdictionem suam, & auctoritatem, ut aduersum clericos non vsurpet clericus, neque contra. Corripit etiã Christianorum inter se auaritiam, ostendens de temporalibus & corporalibus negocijs nimium esse sollicitos, cum ait: Cauete ab omni auaritia. Vbi pro auaritia, Græcè est, *πλεονεξία*, quod significat nimiam ac plus habendi, quam par est, sollicita ac nimis anxiam cupiditatē. Quia inquit: non in abundantia cuiusquam vita est ex his quæ possidet, id est, quia nullius vita consistit in abundantia facultatum quas possidet. Ut enim immensas ac penè infinitas facultates quis habeat, non tamen vel horulam vnã tueri se potest, quo minus moriatur. Quod probat parabola sequenti cuiusdam diuitis: qui cum sollicitus nimium esset in congerendis bonis suis & fructibus, & iam congestis multos annos frui, epularique, ac genio indulgere proponeret, audiuit ea nocte sibi moriendum esse: mortuusque

tusque probauit non in facultatibus cuiusque, & bonis congeſtis vitam eius conſistere. Sic futurum dicit Chriſtus ei qui ſibi theſauriſat: cumque ditiffimus eſſe cenſeatur, pauperrimus tamen eſt, neque in Deum diues, quia fidem ac bona opera ſibi parare neglexit. Remanent enim in ſeculo inquit Ambroſius, cuncta quæ ſeculi ſunt, & pereunt nobis quæcunque congregantur hæredibus. Neque enim noſtra ſunt quæ non poſſumus auferre nobiſcum. Sola virtus comes eſt defunctorum, ſola nos ſequitur miſericordia, quæ cœleſtium dux præmia manſionum, pecuniæ vilis uſura tabernacula defunctis acquirat æterna: ſicuti domini præcepta teſtantur: Facite uobis amicos de mammona iniquitatis, &c.

Dixitque ad diſcipulos ſuos: Ideo dico uobis: † Nolite ſolliciti eſſe anime ueſtræ quid manducetis, neque corpori quid induamini. Anima eſt plus quam eſca: & corpus plus quam ueſtimentum. Conſiderate coruos, quia non ſeminant, neque metunt, quibus non eſt cellarium, neque horreum, & Deus paſcit illos. Quanto magis pluris eſtis illis?

†Mat. 6. d

Rom. 12. c

1. Pet. 5. b

Auſert à nobis Chriſtus nimiam curam rerum temporalium, non tamen laborem, & circa illas modicum exercitium, quas Deus modico confert labore. Si enim Deus conferat omnibus quod maius eſt, quid prohibet quin quod minus eſt, conferat: dat autem Deus corpus & animam, quid mirum ſi corpori animæque partem poſſit conferre. Quid igitur tanta ſollicitudine ueſtimenti cibi que corporis torquemur, cum etiam uolucres cœli & beſtias paſcat & alat, quæto magis corpus noſtrum paſcet & ueſtiet. Inter uolatilia cœli Lucas ſpecialiter coruos aſſumit, dicens: Conſiderate coruos. Quidam enim coruos aiunt pullos ſuos nuper natos non alere, ſed miro modo pabulum ad eorum os afferri quod hiantes ſuſcipiunt. Alij, quod coruus initio uidens pullos ſuos albis plumis, tanquam nothos relinquit, ſed interim rore cœleſti aluntur, aut uermiculis quibusdam circa os eorum uolitantibus. Vnde & ſpecialis de his mentio fit in ſcripturis, qui curæ Deo ſunt, Iob. 38. * Quis preparat coruo eſcam ſuam, quando pulli eius clamant ad Deum, eo quod non habeant eſcam? d.

*Iob. 38.

✠ Pfalm. 146. b. Et Pfalm. 146. ✠ Qui dat iumentis escam ipsorum, & pullis coruorum inuocantibus eum. Si igitur plus est rationale, quàm irrationale, Deus autem sine sollicitudine, sine cellario & horreo pascit irrationalia, multo magis quæ piaris sunt, pascet rationalia, propter quæ cuncta creauit irrationalia.

Quis autem vestrum cogitando potest adducere ad staturam suam cubitum unum? Si ergo neque quod minimum est potestis, quid de cæteris solliciti estis? Considerate lilia agri, quomodo crescunt: non laborant, neque nent.

† Mat. 6. d. ✠ Dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex istis. Si autem fenum quod hodie est in agro, & cras in cibatum mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos, pusilla fidei? Et vos nolite querere quid manducetis, aut quid bibatis, & nolite in sublimi tolli. Hæc autem omnia gentes mundi quærent. Pater autem vester scit, quoniam his indigetis. ✠ Veruntamen primum querite regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adiciantur vobis.

Vult nos sollicitus bonis spiritualibus animæ, quàm temporalibus corporis insistere, primò quo ad corporis decorem, cum nec etiam cubitum, nec etiam palmum addere possumus, quod tamen Deus nobis inconsultis, & non cogitantibus facit. Ipsum etiam magis ornare potest, quàm quæcunque cogitatio nostra: qui magis ornata lilia plarasque herbas, quàm vnquam Salomon maximè ornatus cupidus fuerit vestitus & ornatus. Et tandem de victu, quid tantum curandum, quem gentes Deum ignorantes tam auidè quærent. Igitur ante omnia hæc quærenda sunt spiritualia, scilicet regnum Dei perpetuum, & iustitia, siue præcepta eius nos iustificantia, & hæc temporalia nullo discrimine succedent illis. Cætera vide Matth. 6.

† Mat. 13. c. Nolite timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. ✠ Vendite quæ possidetis, & date elemosynam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesaurum non deficientem, in cælis: quò fur non appropiat, neque

neque tinea corrumpit. † Vbi enim thesaurus uester est, ibi † Mat. 6. d
 & cor uestrum erit.

Abductis à corporali sollicitudine fidelium mètibz, timere prohibet indigentiam corporalis necessitudinis, reuocatq; pusillum & humile electorum numerum ab illo seruili timore, quo sæpius reproborum grex afficitur: & qui diuitias habent, superflua in pios vsus erogent: & vbi velint cor suum figere, ibi thesaurisent. Cætera Matthæi. 6.

† Sunt lumbi uestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus uestris, & vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, quando reuertatur à nuptijs, vt cum venerit & pulsauerit, cõfessim aperiant ei: † Beati serui illi, quos cum venerit Dominus, inuenerit vigilantes: Amen dico vobis, quod præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita inuenerit, Beati sunt serui illi.
 † Hoc autem scitote, quoniã si sciret pater familiãs qua hora fur veniret, † vigilaret utique, & non sineret perfodi domum suam. Et vos estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet.

† De pœnit. dist. 1. ca.
 Qui sanctus.
 † Matth. 24. g.
 † Matth. 24. d.
 Mar. 13. g.
 † Apoca. 16. c.

Hoc loco lumborum præcinctio significat promptam & expeditam hominis voluntatem, ad mandata Domini omnia suscipienda & peragenda. Lucernæ autem in manibus, discretionem in agendis significant: aut ipsa fidei bonorumque operum exempla, quibus præluce-
 re alijs debent, maximè qui prædicando verbo Dei destinati sunt. Idem autem sunt quod lampades virginum, de quibus Matth. 25. Iubet ergo nos Dñs cū omni animi promptitudine & vigilantia aduetum suū ad nos siue in morte siue in generali iudicio præstolari, vt cum in domum cordis nostri venerit, iucundum illum ac lætum, vt redeuntem à nuptijs, læti quoque accipiamus. Addit autem ad hoc & præmiū, quod scilicet, si ita paratos nos inuenerit, ad æternum conuiuium excipiet, vbi transiens, ipse, ac singulos quosque conuiuias lustrans, eis ministrabit. Quod verò ait: Et si venerit in secunda vigilia, &c. significat quod quocunq; tempore, quacunque

etate ita paratos inuenerit, beati futuri sunt illi, quippe ad æternum conuiuium recipiendi. Quod verò ait: in tertia vigilia, aduerte quòd castrensis nox tantùm in tres hic vigilias distribuitur, vt Iudic. 7. vbi per mediã vigiliam, secunda intelligitur. 1. Reg. 11. per matutinam & vltimam vigiliam, tertia. Hoc autem per similitudinẽ probat de patrefamiliã dormiente, qui si fures vêturos sciret, non dormiret. Futurum autem iudicium & speciale & generale furi comparatur 1. Thessalo. 5. & 2. Petr. 3.

† 1. Thef.

5. a.

2. Pet. 3. c.

† Dies Domini sicut fur in nocte veniet. Qui autẽ sunt in peccato, in nocte dormiunt. Vigilet itaque absque peccato, qui tutẽ diem mortis cupit præstolari, quẽ nobis incertum voluit Dominus esse, ne toto vitæ tempore in peccatis viuere, in fine verò diem illum suspectũ penitendo expectaremus, quẽ vult semper ignotum expectari, & nos ad certamen esse semper paratos.

Ait autem ei Petrus: Domine, ad nos dicis hæc parabolam, an et ad omnes? Dixit autem Dominus: † Quis putat se esse fidelis dispensator et prudens, quem constituit Dominus supra familiam suam, ut det illi in tempore tritici mensuram? Beatus ille seruus, quem, cum venerit Dominus, inuenerit ita facientem. Verè dico vobis, quoniam supra omnia que possidet, constituet illum. Quòd si dixerit seruus ille in corde suo: Moram facit Dominus meus venire: et cæperit percutere seruos et ancillas, et edere, et bibere, et inebriari, veniet Dominus serui illius in die qua non sperat, et hora qua nescit, et diuidet eum, partemq; eius cum infidelibus ponet.

Audiens Petrus duplicem hominum differentiam, electorum ac reproborum, interrogat Petrus Christum, an de electis & reprobis simul. Respondet Christus, has parabolam intelligendas præcipue de prælatis, gregi dominico præfectis, qui dent gregi suo aptum pabulum doctrinæ euangelicæ. Qui secus autem fecerint, inutiles seruo conferendi, qui non minus quàm infidelis, cum quo pars eius ponenda est, reputabitur. Cætera Matth. 24. videas.

† Dist. 37.

ca. Idco.

† Ille autem seruus qui cognouit voluntatem Domini sui,

et

Et non se preparauit, Et non fecit secundum voluntatem Iaco. 4. d. eius, vapulabit multis: qui autem non cognouit, Et fecit 23. q. 4. ca. digna plagis, vapulabit paucis. *Omni autem cui multum* *Ea vindicta.* datum est, multum quæretur ab eo, Et cui commendauerunt multa, plus petent ab eo.

Facit Christus duo genera malorum seruorum. Alterum enim qui voluntatem domini sui planè nouit, cuiq; plura tradita sunt talenta. Alium qui non planè nouit, cuiq; pauciora tradita sunt talenta: quorum hic paucis, ille plagis vapulabit multis. Quod exemplum prælati & sacerdotibus Ecclesiæ, & bonorum eius dispensatoribus aptè proponitur, vt sciant sibi grauem in futurum subeundam pœnam cum reprobis, si secularibus intenti delictijs, vbi norunt domini voluntatem, esse circa spiritualia dispensanda versandum, familiam autem Domini, plebemq; sibi commissam gubernare neglexerint. Has autem multas & paucas pœnas non dicit minus vel diutius durabiliores, quæ perpetuo æternumq; durant, quia in inferno nulla est redemptio. His igitur non finem, sed supplicij indicat diuersitatem: quoniam si in domo patris æterni mansiones diuersæ sunt, iuxta cuiusq; mercedis gloriam: ita in inferno varia pœnarum genera, quædam alijs seueriora, quædam profundiora tormentorum genera, aliàs leuiora, vt Prou. 9. In profundis inferni conuiuæ eius.

Ignem veni mittere in terram, Et quid volo nisi vt accendatur?

Ignis hoc loco aut diuinum amorè significat, aut euangelicum sermonem, vt Cuiyllus ait: Ad hoc enim Christus in terram venit, id est, ad terrenos homines descendit, vt ad diuinum ipsos amorem inflammaret, & prædicationem inter illos euangelicam fereret. Et quid volo inquit, nisi vt huiusmodi ignis accendatur, id est, vt magis magisq; dilatetur ac crescat: imò secundum Matthæum, vt ardeat. Græca quæ nunc extant, secus habet, scilicet, *χρὸς τὸ θεῶν εἰς ἡμᾶς ἀνέφθον*, id est, & quid volo, si iam accensus est? Interpretes noster legit, *τὸ θεῶν εἰς ἡμᾶς ἀνέφθον*, id est, & quid aliud volo, quàm vt modò accendatur?

Baptisma

Baptismo autem habeo baptizari, & quomodo coarctor vsque dum perficiatur?

Mors Christi baptismus dicitur: quia quemadmodum in sancti baptismi lauachro baptizati sordes eluuntur, ita in Christi morte per eius sanguinem abluta sunt, non sua, qui peccatum non fecit, sed nostrae omnium sordes atque iniquitates, quicumque in mortem ipsius baptizari sumus. Itaque baptismo habeo baptizari, nihil aliud significat, quam ego mortem toleraturus sum, & quomodo coarctor donec perficiatur? id est, nec desinam angī ac cruciari, vsque dum eam pro salute hominum obiuerim.

† Matth. 10. f. 7 28. q. 1. ca. 1. † Putatis quia pacem veni mittere in terram? Non dico vobis, sed separationem. † Erunt enim ex hoc quinque in domo una diuisi, tres in duos, & duo in tres. Diuidentur pater in filium, & filius in patrem suum: mater in filiam, & filia in matrem: socrus in nurum suam, & nurus in sororum suam.

Si Christus non venerit pacem missurus in mundum, quomodo dixit: Pacem relinquo vobis, pacem mea do vobis, nisi quia Deo magis intendit, quam hominibus obediendum, quod diuina humanis posthabenda non sunt. Non igitur dicit parentes renunciare debere filiis, nec filios parentibus, sed Deum omnibus praefereudū. Nam si parentibus obediendum est, quāto magis auctori parentum. Nec enim beneficium acceptum magis diligere debes, quāto eum a quo accepisti. Quod si parentes a diuina religione deficiant, hos Deo posthabere debes. Quod autem ait: Erunt enim ex hoc, & Græcè, ἀπὸ τῆς ὥρας, significat ex nunc, siue a tempore euangelicæ prædicationis. Euangelium enim fecit vt dissideret diuidereturq; pater a filio, socrus a nuru, & mater a filia: dum euangelium quod alter apprehendit, alter rejicit, inter affines oriuntur dissidia & similitates. Ampliora videbis Matth. 10.

† Matth. 16. a. Marc. 8. b. † Dicebat autem ad turbas. Cum videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis: Nimbis venit, & ita fit. Et cum Austrum stantem, dicitis: quia astitus erit, & fit. Hypocritæ.

procurata, Faciem cæli & terræ nostris probare, hoc autem tempus quomodo nõ probatis? Quid autem & à vobis ipsis non iudicatis quod iustum est.

Arguit autem Phariseos Hypocritas, quod cùm ex signis ipsis aëris tempestatem agnoscunt, tempus autem Messia ex evidentioribus signis ipsis, quæ dicta sunt à Prophetis, non agnoscunt. Cur autem inquit, ex vobismetipsis nõ iudicatis quod iustum est? quasi diceret, nequaquã externis vobis opus est testimonijs ad iustè vereque iudicandum, Messiam esse vobiscum, ex vobismetipsis conscientia testimonio, nisi obstaret affectus, per opera quæ facio iudicare id possitis. Cætera Matth. 16. videas.

† Cùm autem vadis cum aduersario tuo ad principem, in
† Mat. 5. d
via da operam liberari ab illo: ne fortè trahat te ad iudi-
cem, & iudex tradat te exactori, & exactor mittat te in *& 18. g.*
carcerem. Dico tibi, nõ exies inde, donec etiam nouissimum
minutum reddas.

Aduersarius noster est omnis virtutis vsus iuxta Matthæum, omnisque Apostolicus atque Propheticus sermo, quo in tota vita cogimur ad bene beatæque viuendum, & diuina sequenda mandata. Iuxta Lucam vero diabolus est, de quo 1. Petri. 5. ✠ Aduersarius vester diabolus tanquam Leo rugiens circuit quem deuoret, cui resistite fortes in fide. Hic præcipue, vt ait Ambrosius, qui serit illecebras delictorum, vt habeat in supplicio participes, quos habuit in errore consortes: atque ideo socios querit ad culpam, vt obnoxios prodat ad pœnã. Princeps autem ad quem ducimur, Deus est pater. Iudex autem, CHRIS TVS, cui pater omne iudicium dedit. Exactores autem nostri sunt, de quibus dicit: Exibunt angeli, & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminũ ignis, ibi erit fletus & stridor dentium Reliqua Matth. 5. inuenies.

✠ 1. Pe.
5. b.